

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

**W GMINIE OSIE
NA LATA 2013-2015**

I. Wprowadzenie

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka przekazuje mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, czy pijaństwo rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa czy długotrwałego bezrobocia.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej.

Dynamiczne przemiany zachodzące w społeczeństwie polskim, oprócz pozytywnych skutków, powodują także nasilenie się wielu negatywnych zjawisk takich jak: bezrobocie, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, eurosieroctwo, brak poczucia bezpieczeństwa, bezradność opiekuńczo-wychowawcza, patologie, przemoc. Zjawiska te nierzadko prowadzą do rozpadu rodziny, czy też pogłębiają bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Pozostawienie rodziny bez odpowiedniego wsparcia i pomocy specjalistycznej powoduje jej postępującą degradację i skutkuje różnorodnymi konsekwencjami, które najbardziej dotyczą dzieci.

Opieka nad dzieckiem i rodziną jest częścią gminnego systemu pomocy społecznej. Aby system wspierania rodziny i dziecka oraz przeciwdziałania przemocy przyniósł pożądane efekty i był zgodny z założonymi ustawowo kierunkami, należy wypracować systemowe rozwiązania dotyczące poprawy sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dzieci i młodzieży, a także całych rodzin. Wpieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych polega na planowych działaniach mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do właściwego wypełniania tych funkcji.

Program Wspierania Rodzin Gminy Osie na lata 2013-2015 zwany dalej „Programem” opracowany został w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. Z 2013 r. Nr 135 z póź.zm.). Założeniem Programu jest to, iż zamiast zastępować rodzinę w pełnieniu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

W myśl w/w ustawy na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Podstawy prawne:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013 r., poz. 135 z późn.zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r., poz.182.),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn.zm.),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2012 r. Nr 70, poz. 473 z późn.zm.),
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2013 r., Nr 124 z późn.zm.).

Użyte skróty w Programie:

1. GOPS - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiu,
2. Urząd Gminy – Urząd Gminy w Osiu,
3. Szkoły - Zespół Szkół w Osiu, Szkoła Podstawowa w Brzezinach, Szkoła Podstawowa we Wierzchach,
4. Przedszkole - Przedszkole Publiczne w Osiu,
5. GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osiu,
6. GZI - Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Osiu,
7. GOK – Gminny Ośrodek Kultury w Osiu,
8. PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świeciu,
9. PUP - Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu,

II. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Osie

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiu wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Liczba dzieci w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
razem	280	791
1	34	101
2	62	251
3	24	121
4	12	72
5	3	22
7	1	10
9	1	12

Według analizy pracowników socjalnych bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zdiagnozowano w 36 środowiskach, przy czym część tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia GOPS jest w stanie zapewnić dziecku właściwy rozwój fizyczny i duchowy, co daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej.

Główną przesłanką przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest niski dochód spowodowany najczęściej bezrobociem, oraz inne przyczyny powodujące dysfunkcyjność rodzin w środowisku, co przedstawia to poniższa tabela

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Bezrobocie	139	453
Niepełnosprawność	94	238
Długotrwała lub ciężka choroba	76	176
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	36	153
Potrzeba ochrony macierzyństwa rodziny wielodzietne i niepełne	22	135
Przemoc w rodzinie i alkoholizm	32	72
Pomoc osobom po opuszczeniu zakładów karnych	2	2

Zauważyć należy tendencję wzrostową w liczbie osób korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiu. Tendencję tą pokazuje sprawozdanie za pierwszy kwartał 2013 roku, gdzie wsparciem zostało objętych już 177 rodzin, co stanowi ponad 63% wykonania roku 2012. Powyższe wskazuje na pogarszającą się sytuację ekonomiczną rodzin, co wiąże się z trudnościami wychowawczymi w nich dzieci.

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie lub z opóźnieniem, wychowanie przedszkolne jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej, funkcjonalnej i społecznej. Wychowaniem przedszkolnym w gminie Osie zajmuje się Przedszkole Publiczne oraz Szkoły, do których uczęszcza 179 dzieci z terenu gminy.

Dzieci objęte wychowaniem i edukacją od przedszkola do szkoły ponadgimnazjalnej z rodzin, których dochód nie przekracza kwoty 150% kryterium dochodowego określonego ustawą o pomocy społecznej, korzystają z bezpłatnych obiadów w stołówkach szkolnych, w minionym roku korzystało 224 dzieci.

Dzieci wychowywane w rodzinach dysfunkcyjnych, w których dominuje niedostatek doświadczają różnorodnych napięć oraz kryzysów, które mają bezpośredni wpływ na ich funkcjonowanie w środowisku lokalnym oraz szkolnym. W celu redukcji oraz ograniczenia negatywnych wpływów powyższych sytuacji na dziecko należałoby za celowe uznać utworzenie punktu konsultacyjno-interwencyjnego, gdzie zajęcia prowadziłby doświadczony w pracy z dziećmi psycholog.

III. Adresaci Programu

Rodziny wychowujące dzieci, oraz przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem z terenu gminy Osie.

IV. Realizacja Programu

1. Realizacja programu obejmuje lata 2013-2015
2. Poprzez koordynowanie i organizowanie działań oraz inicjowanie nowych rozwiązań w ramach zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osiu

W szczególności poprzez;

- Diagnozowanie problemów rodziny i dziecka,
- Podejmowanie działań w środowisku, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach,
- Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- Monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnionych, stosujących przemoc.

V. Cele programu

1. Cel główny:
Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, Związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci oraz profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.
2. Cele szczegółowe:
 1. Wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi zagrożonych bezradnością;
 2. Wsparcie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie zasobów tkwiących w rodzinach;
 3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

VI. Zadania realizowane w ramach programu

1. Cel szczegółowy I: Wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi zagrożonych bezradnością.

Zadania	Realizatorzy/partnerzy	Planowany Termin Realizacji
Świadczenie pomocy społecznej rodzinom, Żyjącym w trudnych warunkach materialnych	GOPS	2013-2015

Pomoc w dostępie dzieci z rodzin wieloproblemowych do przedszkoli	Urząd Gminy, Szkoły, GOPS	2013-2015
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole i przedszkolu	GOPS, Urząd Gminy, Szkoły, Przedszkole	2013-2015
Artykuły szkolne i pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki	Urząd Gminy GOPS, Szkoły	2013-2015
Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych	Urząd Gminy	2013-2015
Współorganizowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin	Urząd Gminy, Szkoły, GOK	2013-2015
Organizacja wypoczynku letniego w formie kolonii z programem profilaktyki dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu	Urząd Gminy, GOPS	2013-2015
Współpraca z instytucjami i organizacjami z poza terenu gminy zajmującymi się pomocą rodzinie	GOPS, GKRPA, Policja, Szkoły, PCPR, PUP, organizacje pozarządowe	2013-2015

2. Cel szczegółowy II: Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie zasobów tkwiących w rodzinach.

Zadania	Realizatorzy/Partnerzy	Planowany Termin Realizacji
Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	GOPS	2013-2015
Rozbudowa sieci poradnictwa rodzinnego oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i od innych środków psychoaktywnych	GOPS, GKRPA, Szkoły	2013-2015
Promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych skierowanych	GOPS, GKRPA, Szkoły	2013-2015

do rodziców i dzieci		
Zapewnienie rodzinom z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych pomocy asystenta rodziny	GOPS	2013-2015
Działania korekcyjno-edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie	GOPS, GZI, PCPR, organizacje pozarządowe	2013-2015
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego, świetlic środowiskowych oraz poprzez sport, rekreację i kulturę	GKRPA, GOK, Szkoły	2013-2015
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży	GOPS, Policja, GOK, Szkoły, GKRPA	2013-2015
Organizacja grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin z problemami wychowawczymi	GOPS, GKRPA	2013-2015
Współpraca z podmiotami pracującymi na rzecz rodziny z poza terenu gminy w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny	GOPS, GKRPA, Policja, Szkoły, PCPR, PUP, organizacje pozarządowe	2013-2015

3. Cel szczegółowy III: Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

Zadania	Realizatorzy/Partnerzy	Planowany Termin Realizacji
Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych	GOPS	2013-2015
Wspieranie dzieci z rodzin nieposiadających możliwości finansowych w rozwiązywaniu uzdolnień	GOPS, Urząd Gminy, Szkoły	2013-2015
Rozwój i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych	GOPS, Szkoły, Policja, Urząd Gminy	2013-2015
Promowanie aktywności młodego pokolenia, poprzez wspieranie idei wolontariatu oraz inicjowanie programów wyłaniania liderów	GOPS, Szkoły, GOK	2013-2015

młodzieżowych w różnych sferach życia publicznego		
Organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaedukacyjnych	Szkoły, GOK	2013-2015
Uświadamianie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży	GOPS, Szkoły	2013-2015

VII. Źródła finansowania

1. Budżet gminy
2. Budżet państw
3. Inne źródła finansowania

VIII. Partnerzy

Na terenie Gminy Osie w budowę lokalnego systemu opieki nad dziećmi i rodzinami wymagającymi wielokierunkowej pomocy do jej realizacji przewiduje się:

1. Placówki oświatowe i kulturalne,
2. Komendę Policji w Świeciu,
3. Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Osiu,
4. Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Osiu,
5. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w Świeciu,
6. Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu,
7. Publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej,
8. Organizację pozarządowe,
9. Parafie.

IX. Ewaluacja programu

Ewaluacja programu będzie oparta na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych pozyskanych przez GOPS, GKRPA, Policję, Szkoły, PCPR.

Wskaźniki osiągnięcia poszczególnych celów:

1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej,
2. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli,
3. Liczba dzieci korzystających z rządowego programu pomoc państwa w zakresie dożywiania,
4. Liczba dzieci korzystających z rządowego programu pomocy uczniom „Wyprawka Szkolna”
5. Liczba udzielonych stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym,
6. Liczba udzielonych zasiłków szkolnych,
7. Liczba dzieci biorących udział w koloniach finansowanych przez Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy,

8. Liczba dzieci biorących udział w koloniach z programem profilaktycznym z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym,
9. Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętymi pracą socjalną,
10. Liczba rodzin, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa,
11. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny,
12. Liczba osób, które uczestniczyły w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie,
13. Liczba grup wsparcia działających na terenie gminy.

X. Sposób kontroli realizacji programu

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiu corocznie będzie dokonywał oceny działań w zakresie realizacji programu i w terminie do 28 lutego każdego roku przedstawi Wójtowi Gminy informację z realizacji zadań wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją programu.